

Väljaandja:	Vabariigi Valitsus
Akti liik:	määrus
Teksti liik:	algtekst-terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	30.04.2007
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	31.12.2018
Avaldamismärge:	RT I 2007, 34, 214

Töötervishoiu ja tööohutuse nõuded mürast mõjutatud töökeskkonnale, töökeskkonna müra piirnormid ja müra mõõtmise kord¹

Vastu võetud 12.04.2007 nr 108

Määrus kehtestatakse «Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse» § 3 lõike 4 ja § 6 lõike 6 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Reguleerimisala

Määrusega sätestatakse töökeskkonna müra piirnormid, müra mõõtmise kord ning tööandja kohustused mürast tingitud terviseriskide vältimiseks või vähendamiseks.

§ 2. Mõisted

Määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) *heli* – rõhu (deformatsiooni) lained keskkonnas;
- 2) *müra* – töötaja tervist kahjustav heli;
- 3) *infraheli* – heli sagedusega alla 20 Hz;
- 4) *ultraheli* – heli sagedusega üle 20 kHz;
- 5) *helirõhk* – heli lisarõhk gaasis või vedelikus, ühik paskal (Pa);
- 6) *helirõhutase (müratase)* – suhteline helirõhk, määratakse detsibellides (dB) kuuldeläve helirõhu suhtes;
- 7) *ekvivalentne müratase* – mingi aja jooksul toimiva heli (heli eksoptsiooni) energeetiline ekvivalent, ühik dB(A);
- 8) *müra taandatud eksoptsioonitase* L_{EX} (edaspidi *müraga kokkupuute tase*) – töötajale mõjuv ekvivalentne müratase tööpäeva (päevane kokkupuute tase $L_{EX,8h}$) või töönädala (nädalane kokkupuute tase $L_{EX,40h}$) jooksul, mis leitakse alljärgneva valemi kohaselt: $L_{EX,T_0} = L_{Aeq,T_e} + 10 \log(T_e/T_0)$, kus
 L_{Aeq,T_e} – ekvivalentne müratase ajavahemiku T_e jooksul,
 T_e – töötaja müraväljas viibimise aeg tööpäeva/töönädala kestel (tundides),
 T_0 – tööpäeva/töönädala pikkus (tööpäeva puhul $T_0=8h$, töönädala puhul $T_0=40h$);
- 9) *impulssheli* – alla 1 sekundi kestev heli;
- 10) *tipphelirõhk (p_{tipp})* – maksimaalne «C»-sagedus-korrigeeritud hetkeline helirõhk.

§ 3. Müra piirnormid ja meetmete rakendusväärtused töökeskkonnas

(1) Töötajale mõjuva müra päevane kokkupuute tase (8-tunnise tööpäeva korral) ei tohi ületada 85 dB(A) ja müra tipphelirõhk (ka impulssheli korral) ei tohi ületada 137 dB(C).

(2) Kui töötaja müraga kokkupuute tase ületab 80 dB(A) või tipphelirõhk 135 dB(C) (edaspidi *meetmeterakendusväärtus*), tuleb rakendada müra mõju vähendavaid abinõusid.

(3) Infraheli piirnormid on järgmised:

1/3 oktaavriba kesksagedus Hz	2	2,5	3,15	4	5	6,3	8	10	12,5	16	20
Helirõhutase dB	130	126	122	118	114	110	106	102	98	94	90

(4) Ultraheli piirnorm sageduspiirkonnas 20–25 kHz on 105 dB ja sagedustel üle 25 kHz on 115 dB.

(5) Kui mõnel tegevusalal päevane müraga kokkupuute tase erineb tööpäeviti oluliselt, võib müraga kokkupuute piirnormide ja meetmete rakendusväärtuste kohaldamiseks päevase müraga kokkupuute taseme asemel kasutada nädalast müraga kokkupuute taset ($L_{EX,nädal}$) järgmistel tingimustel:

- 1) nädalane müraga kokkupuute tase ei ületa 85 dB(A);
- 2) terviseriskide vähendamiseks on rakendatud asjakohaseid abinõusid.

(6) Töötajale mõjuva müra päevase kokkupuutetaseme määramisel tuleb arvestada töötaja individuaalsest kuulmiskaitsevahendist tingitud sumbumist.

2. peatükk TÖÖANDJA KOHUSTUSED

§ 4. Töökeskkonna riskianalüüs

(1) Tööandja on kohustatud töökeskkonna riskianalüüsi käigus välja selgitama olulised müraallikad.

(2) Riskianalüüsi käigus peab pöörama erilist tähelepanu:

- 1) müraga, sh impulssmüraga kokkupuute tasemele, tüübile ja kestusele, arvestades töövahendi tootja või tarnija esitatud andmeid töövahendi mürataseme kohta, mürataseme määramist indikaatorseadmega või müra mõõtmise tulemusi;
- 2) käesolevas määruses sätestatud müra piirnormidele ja meetmete rakendusväärtustele;
- 3) müra võimalikule mõjule riskitundlike töötajate (nt rasedad, rinnaga toitvad naised, alaealised) tervisele;
- 4) müra ja töös kasutatavate ototoksiliste ainete ning müra ja vibratsiooni koostoimest tulenevale mõjule, kui selle hindamine on tehniliselt teostatav;
- 5) müra ja hoiatussignaalide või muude õnnetusohu vähendamiseks antavate helisignaalide koostoimest tulenevale kaudsele mõjule;
- 6) mürataseme alandamiseks mõeldud alternatiivsete töövahendite või -meetodite olemasolule;
- 7) küllaldaste summutamisomadustega kuulmiskaitsevahendite olemasolule;
- 8) müraga kokkupuute võimalusele väljaspool tööaega, kui töötaja asub tööandja vastutusallas (nt viibimine puhke- või riietusruumis);
- 9) töötajate tervisekontrolli käigus saadavatele asjakohastele andmetele.

§ 5. Terviseriski vähendamine

(1) Kokkupuutest müraga tulenevad riskid tuleb kõrvaldada nende tekkekohas või vähendada neid võimaliku miinimumini «Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse» §-s 12¹ sätestatud ennetuspõhimõtete kohaselt.

(2) Kui riskianalüüsi tulemusel selgub, et töökeskkonna müratase on 80 dB(A) või ületab selle, on tööandja kohustatud koostama ja rakendama tehniliste ja töökorralduslike meetmete tegevuskava müraga kokkupuute vältimiseks või vähendamiseks. Tegevuskava koostamisel tuleb pöörata tähelepanu:

- 1) võimalikult madala müratasemega töömeetodite ja töövahendite valimisele;
- 2) tööruumi, töötamiskoha või töövahendi mürataseme vähendamisele tehniliste abinõudega (nt õhu teel leviva müra vähendamisele kilpide, sirmide, piirete, kestade või helikindlate katete abil ning konstruktsiooni kaudu leviva müra vähendamisele summutamise või isoleerimise teel);
- 3) töökorraldusele, mis vähendab töötaja kokkupuudet müraga kokkupuute kestuse ja intensiivsuse piiramise teel või koostades asjakohased töögraafikud, milles nähakse ette piisavad puhkepausid või müravabad tööülesanded;
- 4) abinõudele, et vältida taustmüra häirivat mõju tööülesannete täitmisele (nt kontsentreerumist või suhtlemist nõudvad tööd) või suulise märguande edastamisele;
- 5) töökohtade ja töövahendite korrasoleku ja hoolduse tagamisele.

(3) Tööandja on kohustatud märgistama müraallikad ja ohualad asjakohaste hoiatusmärkidega seal, kus müratase on 80 dB(A) või ületab selle. Juurdepääsu ohualadele tuleb piirata, kui see on tehniliselt teostatav ja kokkupuuteohu tõttu õigustatud. Ohualasse sisenemise koha või müra tekitava seadme juurde tuleb nähtavale kohale paigaldada kohustusmärk «Kanna kuulmiskaitsevahendit», kui müratase on 85 dB(A) või ületab selle.

(4) Kui töötajad kasutavad puhkeruumi või muid olmeruume, peab sinna kostuv müra olema vähendatud võimaliku miinimumini, mis on kooskõlas nende ruumide kasutusotstarbe ja -tingimustega.

(5) Tööandja peab kontrollima mürataseme vähendamiseks rakendatud abinõude efektiivsust.

(6) Kui vaatamata rakendatud abinõudele müra piirnormi ületatakse, peab tööandja viivitamata tegema kindlaks piirnormi ületamise põhjused ning tõhustama rakendatavaid kaitse- ja ennetusmeetmeid, et vältida müra piirnormi edaspidist ületamist.

§ 6. Kuulmiskaitsevahendite kasutamine

(1) Kui müraga kokkupuute tase ületab 80 dB(A) ja seda ei ole võimalik ühiskaitsemeetmetega vähendada, võimaldab tööandja töötajale individuaalse kuulmiskaitsevahendi kasutamist ning nõuab kuulmiskaitsevahendi kasutamist, kui müraga kokkupuute tase on 85 dB(A) või ületab selle. Kuulmiskaitsevahendid tuleb valida sellised, mis kõrvaldavad kuulmist ohustava müra mõju või vähendavad selle miinimumini.

(2) Kui töökeskkonna riskianalüüsi tulemused näitavad, et töökohas esineb selliseid olukordi või tööprotsesse, kus töö laadist tulenev individuaalsete kuulmiskaitsevahendite nõuetekohane kasutamine põhjustaks töötaja tervisele või ohutusele suuremat ohtu kui nende kasutamata jätmine, võib tööandja ette näha erandeid lõikes 1 sätestatust.

(3) Tööandja võib lõikes 2 nimetatud erandit rakendada ainult äärmise vajaduse korral ning on seejuures kohustatud konsulteerima töötervishoiuspetsialistiga, et saada hinnang erandi tegemise põhjendatusele ning leida töötaja kuulmise kaitseks sobiv lahendus.

§ 7. Töötajate juhendamine ja väljaõpe

Tööandja tagab, et müraga kokku puutuvad töötajad ja töökeskkonnavolinik saaksid asjakohase juhendamise ja väljaõppe, mis eelkõige peab hõlmama järgmist:

- 1) müra kahjulik mõju tervisele;
- 2) müraga seotud kuulmiskahjustuste varajane avastamine ja nendest teatamine;
- 3) töötajate tervisekontrolli vajalikkus ja selle läbiviimise kord;
- 4) ettevõttes müra mõõtmise tulemused;
- 5) müra piirnormid ja meetmete rakendusväärtused;
- 6) töökohas mürast tulenevate terviseriskide vältimiseks või vähendamiseks rakendatavad meetmed;
- 7) kuulmiskaitsevahendite nõuetekohane kasutamine;
- 8) töövahendite kasutamine nii, et minimeerida kokkupuudet nende poolt tekitatava müraga (ohutud töövõtted).

§ 8. Töötajate tervisekontroll

(1) Tervisekontrolli eesmärk on ära hoida ja varakult diagnoosida töötaja mürast tingitud kuulmiskahjustust.

(2) Tööandja tagab, et kõik müraga kokku puutuvad töötajad läbiksid tervisekontrolli vastavalt «Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse» § 13 lõike 1 punkti 7 alusel kehtestatud korrale. Audiomeetrilise uuringu peavad läbima töötajad, kelle kokkupuude müraga riskianalüüsi tulemuste alusel ületab § 3 lõikes 2 sätestatud meetmete rakendusväärtusi.

(3) Kui tervisekontrolli käigus avastatakse töötajal müraga kokkupuute tagajärjel tekkinud tervisekahjustus, tuleb tööandjal töökeskkonna riskianalüüs ja riski vähendamiseks rakendatavad abinõud üle vaadata ning vajadusel paigutada töötaja teisele tööle või töökohale, kus ei ole müraga kokkupuute jätkumise riski, võttes arvesse töötervishoiuarsti soovitusi.

(4) Kui tervisekontrolli käigus avastatakse töötajal müraga kokkupuute tagajärjel tekkinud tervisekahjustus, peavad tervisekontrolli läbima ka teised töötajad, kes töötavad samalaadsetes tingimustes.

3. peatükk MÜRA MÕÕTMINE

§ 9. Müra mõõtmine

(1) Müra mõõdetakse, kui müratase indikaatorseadmega määrates ületab § 3 lõikes 2 sätestatud meetmete rakendusväärtusi või kui tööinspektor seda nõuab.

(2) Müra mõõtmisel peavad mõõtetulemused olema tõendatult jälgitavad «Mõõteseaduse» tähenduses.

(3) Müra mõõtmiseks kasutatavad seadmed ja mõõtemetodid peavad olema sobivad kasutamiseks konkreetses müratingimustes.

(4) Müra võrdlemine piirnormiga toimub müraga kokkupuute taseme $L_{EX,T0}$ või müra tipphelirõhu p_{tipp} alusel, arvestades mõõtemääramatust, mis esitatakse laiendmääramatusena 95%-lisel tõenäosustasemel.

(5) Kui müra mõõtmisel on juhitud standardi ISO 9612 nõuetest, eeldatakse, et müra mõõtmise, piirnormidega võrdlemise ja mõõteprotokollide vormistamise nõuded on täidetud.

(6) Tööandja säilitab mõõteprotokolle koos riskianalüüsi tulemustega.

(7) Müra mõõtmist tuleb korrata, kui töökohas tehtavad muudatused võivad mürataset suurendada.

4. peatükk

RAKENDUSSÄTE

§ 10. Määruse muutmine

Vabariigi Valitsuse 25. jaanuari 2002. a määruse nr 54 «Töökeskkonna füüsikaliste ohutegurite piirnormid ja ohutegurite parameetrite mõõtmise kord» (RT I 2002, 15, 83; 2004, 82, 556) 2. peatükk «Kuldepiirkonna-, infra- ja ultraheli» tunnistatakse kehtetuks.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/10/EÜ töötervishoiu ja tööohutuse miinimumnõuete kohta seoses töötajate kokkupuutega füüsikalistest mõjuritest (müra) tulenevate riskidega (seitsmeteistkümnes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses) (ELT L 42, 15.02.2003, lk 38–44).

Peaminister Andrus ANSIP

Sotsiaalminister Maret MARIPUU

Riigisekretär Heiki LOOT